

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR

Konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete, Ds 2018:7

Bakgrund

De nuvarande reglerna för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU trädde i kraft den 15 december 2008. Syftet var att underlätta rekryteringen av arbetskraft från dessa länder och ge arbetsgivarna bättre möjligheter att rekrytera personer med rätt kompetens.

Den 21 juni 2017 fick hovrättsrådet, Bertil Ahnborg i uppdrag från Justitiedepartementet att lämna förslag på författningsändringar som säkerställer att arbetskraftsinvandrare inte utvisas på grund av att arbetsgivare utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd. I uppdraget ingick också att lämna förslag på sanktioner mot arbetsgivare och ersättning till arbetstagare för det lidande och de kostnader som ett indraget tillstånd lett till.

Frågan om arbetskraftsinvandrarernas ställning på den svenska arbetsmarknaden har utretts vid ett flertal tillfällen de senaste åren och Saco har getts möjlighet att inkomma med synpunkter på en rad utredningar och riksdagsmotioner.

I utredningen **Stärkt ställning för arbetskraftsinvandrare på arbetsmarknaden (SOU 2016:91)** föreslogs att tillstånd inte bör återkallas i de fall arbetsgivaren på eget initiativ har vidtagit åtgärd så att förutsättningarna för arbetstillstånd är uppfyllda. Saco ansåg i sitt remissvar till utredningen att förslaget är ett steg i rätt riktning, men att det fortfarande är allt för snävt då underlåtelse att återkalla endast är möjligt om arbetsgivaren självmant har rättat bristen innan Migrationsverket har uppmärksammat bristen.

Sacos remissvar står att läsa här:

<https://www.saco.se/opinion/remisser/starkt-stallning-for-arbetskraftsinvandrare-pa-arbetsmarknaden--sou-201691/>

I motion **2017/18:120 Slå vakt om arbetskraftsinvandringen** från Allianspartierna var Saco positiv till att denna viktiga fråga lyfts av Allianspartierna i form av en riksdagsmotion i syfte att påskynda processen för att rätta till uppenbara skevheter i tillämpningen av lagen.

Däremot ansåg Saco att det finns skäl att invänta den utredning som pågår för att frågan är mycket komplex; ändringen i lagtexten kan få långtgående konsekvenser som är svåra att överblicka utan mer ingående analys.

Sacos remissvar står att läsa här:

<https://www.saco.se/globalassets/17rem95.pdf>

I december 2017 överlämnades promemorian **Mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd (Ds 2017:64)** med förslag om ändrade regler för återkallelse av tidsbegränsade uppehållstillstånd för arbete.

Saco ansåg i sitt remissvar att det var bra och viktigt att kunna göra undantag från regeln om villkoren för arbetstillstånd om felen är små och oavsiktliga. Konsekvenserna av ett fel ska drabba den som orsakat felet, i detta fallet arbetsgivaren och inte den som drabbas av felet, arbetstagaren. Dessutom anser Saco att det är arbetsgivarens ansvar att ta reda på de regler och förordningar som gäller vid alla anställningar och givetvis även vid anställning av en utländsk arbetskraftsinvandrare

Sacos remissvar står att läsa här:

<https://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/remissvar/17rem125.pdf>

Om promemorian och förslagen

Promemorian *Konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete* är den andra och avslutande delen i utredningen. Här ges förslag till en ny lag om rätt till ersättning när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete återkallas m.m.

Promemorian innehåller även överväganden om sanktioner mot arbetsgivare.

Utredningen föreslår att ersättningen ska motsvara den kränkning det innebär att arbetsgivaren underlåter att tillhandahålla en anställning som uppfyller förutsättningarna för arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket UtL. Kränkningen består i att arbetskraftsinvandringen, till följd av arbetsgivarens underlåtenhet, förlorar rätten att vistas i landet för att arbeta. Vid uppskattningen av ersättningens storlek bör ledning kunna tas av vad som döms ut i allmänt skadestånd med stöd av reglerna i LAS vid en "normal" felaktig uppsägning.

Sacos ställningstaganden

Saco anser att svensk arbetsmarknad vinner på en hög rörlighet för arbetskraften, såväl nationell som internationell. För att upprätthålla Sverige som ett kunskaps- och innovationsintensivt land är en rörlig arbetskraft en nyckelfaktor. En grundläggande förutsättning är dock att de arbetskraftsinvandrare som kommer till Sverige får löner, försäkringar och övriga villkor i enlighet med svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden är till stor del beroende av varje enskild arbetstagares personliga förutsättningar. Det finns emellertid vissa inneboende faktorer i reglerna för arbetskraftsinvandring som ytterliga förstärker risken att få en svag ställning på arbetsmarknaden och hamna i ett beroendeförhållande till arbetsgivaren. En av dessa faktorer är att anställningserbudandet, som ligger till grund för beviljandet av ett arbetstillstånd, inte är bindande. Det står alltså arbetsgivaren och utlänningen fritt att träffa ett anställningsavtal med helt andra villkor än de som uppgavs i ansökan och som ligger till grund för beslutet att bevilja arbetstillstånd.

Många arbetskraftsinvandrare har lagt ner mycket tid, kraft och pengar för att kunna genomföra en flytt till Sverige för att arbeta. Vissa kan till och med ha skuldsatt sig. I en sådan situation är de starkt beroende av att anställningen kommer till stånd och kan därför anse sig inte ha något annat val än att acceptera sämre anställningsvillkor än de utlovade.

En annan faktor är att arbetstillståndet under de första två åren är knutet till en specifik arbetsgivare. Detta förhållande innebär att arbetskraftsinvandraren är beroende av att arbetsgivaren tillämpar tillräckliga anställningsvillkor för att inte riskera att arbetstillståndet återkallas eller inte förlängs.

Trots att det är arbetsgivaren som förfogar över vilka anställningsvillkor som tillämpas, saknas det bestämmelser om sanktioner mot arbetsgivare som inte tillhandahåller en anställning som uppfyller villkoren i 6 kap. 2 § första stycket UtlL.

Saco ställer sig undrande till utredarens resonemang kring att inte kriminalisera arbetsgivarens underlåtenhet, men anser att förslagen om ersättning är ett steg i rätt riktning och förhoppningsvis kan det få en preventiv verkan. Saco håller dock inte för troligt att en utländsk arbetstagare, som många gånger inte kan svenska och som sannolikt inte heller kan det svenska rättssystemet kommer att välja att driva en

skadestandsprocess i svensk domstol (i ev. två instanser, tingsrätt och Arbetsdomstolen). Fackligt medlemskap är dessutom inte så vanligt och då kan utländska arbetstagaren heller inte få facklig hjälp i processen. Därtill kommer att anställningsförhållandet i och med en process sannolikt upphör. Det är inte realistiskt att då tänka sig att arbetskraftsinvandrarerna har ekonomiska förutsättningar att stanna kvar i Sverige för att driva en process. Någon form av administrativ sanktion som t ex Migrationsverket skulle kunna utdöma om kriterierna är uppfyllda hade varit att föredra. Trots detta så anser Saco att utredningen är ett steg i rätt riktning.

- Saco tillstyrker utredarens förslag om att en arbetskraftsinvandrare ska ha rätt till ersättning av arbetsgivaren om återkallelsen av uppehållstillståndet är ett resultat av att arbetsgivarens försummelse.
- Vidare anser Saco att förslaget om att arbetstagaren under tiden som processen om skadestånd pågår har rätt att stanna i landet och de ändringar som därmed föreslås i utlänningslagen är rimliga.

Inkommet remissvar från medlemsförbundet Sveriges Psykologförbund biläggs.

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Christian Lövgren
Utredare